

SJUMILSSTEGET

FYLKESMANNEN I TROMS

LENVIK KOMMUNE

TILSTANDSRAPPORT FOR LENVIK KOMMUNE

Arbeidet med rapporten er gjort av prosjektleder for Sjumilssteget. Informasjon har vært innhentet fra de ulike tjenesteområdene for å kunne gi fyllestgjørende svar på spørsmålene fylkesmannen har stilt, knyttet til de sju stegene. Rapporten er behandlet i og godkjent av prosjektgruppa for Sjumilssteget 8.oktober 2009.

Steg 1: Medbestemmelse

Hvilke organer og systemer har kommunen etablert der barn kan utøve medbestemmelse?

- Kommunen har etablert ungdomsråd hvor ungdomsskolene og de videregående skoler er representert gjennom sine elevråd. Fra og med høsten 2009 har kommunen etablert barns og unges kommunestyre, og der blir også mellomtrinnet (5.-7.trinn) representert. Det er tenkt at disse møtene skal være i forkant av de ordinære kommunestyremøtene og blir ledet av ordføreren. Her har prosjektet "Barnebyen Finnsnes" vært en viktig pådriver og medspiller.

Hvordan sikrer kommunen at enkeltbarn blir hørt når det treffes avgjørelser i kommunale organer som angår dem direkte?

- I barnevernsaker søker man å følge lovkravene om barns rett til å bli hørt, men understreker behovet for ei individuell vurdering i hvert enkelt tilfelle. I skolene er elevene med på foreldrekonferansetimene så sant de ønsker det. Derimot er det ikke vanlig at de er med på ansvarsgruppemøter.

Hvordan sikrer kommunen at barnas interesser ivaretas etter plan- og bygningsloven, herunder at det er tilstrekkelige friluft- og rekreasjonsområder?

- Kommunen har en person som er barnas talsperson i plan- og byggesaker. Denne personen har et nært samarbeid med plan- og utviklingsenheten i kommunen og jobber ut fra de rikspolitiske retningslinjer som er vedtatt for denne funksjonen.

Hvordan har kommunen sikret at barnas medbestemmelsesrett er reell?

- I forhold til reell medbestemmelsesrett tror vi at vår kommune har en vei gå, og kan vel ikke påstå at vi i alle sammenhenger hvor dette er aktuelt har sikret at barnas medbestemmelse er reell.
- Kommunen har p.t. gående prosjekter rettet mot barn og unge hvor disse er relativt godt representert i ressursgruppene ("Unik i Lenvik" / "Sjumilssteget").

Steg 2: God omsorg

Hvilke tiltak rår kommunene over for å hjelpe foreldrene, herunder også foreldre fra andre kulturer, slik at de kan gi barna sine god omsorg?

- Barnevernstjenesten, helsesøstertjenesten, PU-tjenesten og PP-tjenesten er de organer som sammen med skoler og barnehager rår over tiltak som skal hjelpe foreldre å gi barna god omsorg gjennom veiledning, rådgivning, avlastningstilbud og anbefalinger der hvor ekstra ressurstildeling er nødvendig.
- Prosjektet "Unik i Lenvik" jobber med å få i gang temakvelder/foreldreveiledning i samarbeid med skoler, barnehager, helsesøster, barnevern og bufetat. I tillegg kommer at flyktningeteam og flyktningekonsulent skal hjelpe foreldre fra andre kulturer. Her kan også nevnes at barnevernstjenesten bidrar med midler til drift av leksehjelp i regi av Lenvik

SJUMILSSTEGET

FYLKESMANNEN I TROMS

LENVIK KOMMUNE

menighet, og Lenvik menighet driver også et prosjekt i samarbeid med Viken Senter i Bardu rettet mot å ivareta innvanderforeldre og deres omsorgsrolle. Prosjektet er støttet økonomisk av kommunen. Kommunens ledermøter / ledernetverket er også en viktig møteplass for tverrfaglig samhandling og forståelse.

Hvordan sikrer kommunen at de tjenester som er involvert i dette, samarbeider om å avdekke, undersøke, igangsette og evaluere tiltak for de familier som trenger hjelp for å sikre at barna får god omsorg?

- Meldeplikten som alle er pålagt er understreket overfor alle avdelinger og ansatte i kommunen. Det er likevel grunn til å anta at det også i Lenvik kommune er ei underrapportering, og at ikke alle er flinke nok til å utføre den meldeplikten man har når man har mistanke om overgrep eller omsorgssvikt. Denne påstanden begrunnes i at det ikke er noe rimelig samsvar mellom de tall man har m.h.t bekymringsmeldinger og de tall for overgrep og omsorgssvikt som framkommer i større statistiske undersøkelser.
- Ansvarsgruppemøter i skoler og barnehager er viktige arenaer for tverrfaglig samarbeid, men her er det ei utfordring at man sliter med å finne tidspunkter hvor alle parter kan møte. Dette blir i lengden et spørsmål om hvor høyt disse møtene skal prioriteres.

I hvilken grad samarbeider kommunen med frivillige organisasjoner som ledd i å sikre gode oppvekstkår for barna?

- Det foregår en del samarbeid mellom barnevern/PU-tjenesten med idrettslag og andre frivillige organisasjoner i forhold til tilbud for en del brukere. I tillegg er kommunen involvert i prosjektet "Idrett og utfordring", som er et samarbeid for å aktivisere ungdommer som ellers ofte faller utenfor eksisterende fritidstilbud. Her har den kommunale utekontakten en fremtredende rolle i samarbeid med idrettsrådet.
- Videre samarbeider kommunen med "Finnsnes i Fest" ved å bidra med økonomisk støtte, utstyr og lokaler for at festivalen skal kunne arrangere ulike kulturtilbud for barn og ungdom. Vi vil også nevne "Barnebyteateret" som holder forestillinger på torget hver lørdag gjennom hele sommeren. Her medvirker både barn, ungdom og voksne i samspill.

Steg 3: Særskilt vern og støtte

Hvordan sikrer kommunene at disse barna får den oppfølging de har krav på fra barnevern, helse-, sosial- og barnehage-/skole?

- Kommunen har rutiner i.h.h.t. lover og forskrifter. Rutinebeskrivelsene finnes i et internkontrollsystem med barnevernet som koordinerende organ som sjekker ut og ivaretar barnas rettigheter. Det innebærer bl.a. innhenting av opplysninger fra skoler og barnehager som har betydning for oppfølging av barna.

Hva gjøres for å sikre at barna kan ha kontakt med sin biologiske familie og tidligere nettverk?

- Barnevernet forholder seg til fylkesnemdvedtak m.h.t. samværsordninger, men er hele tida i dialog med partene for best mulig kontakt med biologisk familie og tidligere nettverk.

Hvordan sikrer kommunen at plasserte barn som nærmer seg voksen alder får informasjon om videre hjelp og et reelt ettervernstilbud?

- Kommunen har, gjennom barnevernet, klare rutiner for dialogen med de som nærmer seg myndighetsalder ved at man i god tid starter samtaler om framtid og behov for videre tiltak og ettervern.

SJUMILSSTEGET

FYLKESMANNEN I TROMS

LENVIK KOMMUNE

Steg 4: Vern mot overgrep

Hvilken beredsskap eller rutiner har kommunen for å håndtere situasjoner der det avdekkes at barn er utsatt for overgrep?

- Barnevernet har rutiner for håndtering i samarbeid med politiet, bl.a. gjennom ei vaktordning for barnevernet.

Hvilken kompetanse har kommunen bygget opp på området vold og overgrep mot barn?

- Man har kompetanse både i barneverns- og helsesøstertjenesten i forhold til vold og overgrep. Disse driver også formidling av kunnskap til skoler og barnehager. Kommunen har også gående et prosjekt som heter "Unik i Lenvik" med spesielt fokus på å utvikle kunnskap om og utvikle tiltak knyttet til bl.a. overgrep.

Hvilken kompetanse har kommunen for å forhindre tvangsekteskap og avdekke kjønnslemlesting?

- Det gis informasjon om at dette er ulovlig i Norge, men noen form for spesialkompetanse på området har man ikke.
- Igjen er det grunn til å understreke at vi har ei utfordring i forhold til å bli gode nok når det gjelder varsling ved mistanke om overgrep.

I hvilken grad samarbeider kommunale instanser med tjenesteapparatet utenfor kommunen i slike saker?

- I spørsmålet om tiltak i forhold til tvangsekteskap og kjønnslemlestelse benytter man seg av de samme samarbeidskanaler som i andre overgrepssaker; BUP, politi, regional ressursgruppe mot seksuelle overgrep, barnehuset i Tromsø .

Steg 5: Fullverdig liv

Har kommunen opprettet råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og sikret at rådet også arbeider med tilbudet for barna?

- Kommunen har et kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, i tråd med lovpålegg gjeldende fra 1.januar 2009. Lenvik kommune etablerte rådet mange år før kommunene ble pålagt å gjøre det. Dette rådet favner om alle typer funksjonsnedsettelse for mennesker uansett alder. Rådet kan ikke behandle enkeltsaker, men tar opp problemstillinger på generelt grunnlag når det vil ha positiv betydning for alle barn i kommunen. Rådet brukes bl.a. i plansaker, nå sist i arbeidet med pleie- og omsorgsplanen.
- Kommunen har gjennom fritidsleder tatt initiativ til oppsetting av integrert teater hvor funksjonshemmede har hatt roller på lik linje med funksjonsfriske i forestillingene. For barn og unge har det vært et mål å integrere dem i størst mulig grad i de tilbud som eksisterer ved hjelp av støttekontakter eller bistand fra fritidsleder.

I hvilken grad har kommunen tilrettelagt tilbudet slik at funksjonshemmede barn har tilgang til offentlige bygg, slik at de kan nyttiggjøre seg tilbudene på linje med andre barn?

- Det kommunale råd får alle byggesaker til uttalelse. På alle bygg som er yngre enn ca. ti år har man stort sett universell utforming som sikrer at funksjonshemmede kan nyttiggjøre seg tilbud på linje med andre barn.
- På eldre bygg sliter man med å få det til, og for barn og unge gjelder dette i særlig grad Ungdommens Hus (UHU). Her er utfordringa spesielt stor for å sikre alle adgang til bygget og dets aktiviteter.

Hvordan samarbeider kommunens ulike etater for å sikre et samordnet tilbud til funksjonshemmede barn?

SJUMILSSTEGET

FYLKESMANNEN I TROMS

LENVIK KOMMUNE

- Gjennom ansvarsgruppemøter, individuell plan og egne møter søker en å sikre at det gis et best mulig samordnet tilbud til funksjonshemmede barn. Det er imidlertid ikke alltid at man klarer å følge dette opp godt nok.
- Taushetsplikten kan noen ganger være et hinder for samarbeid, men fra kultursida rapporteres det om godt samarbeid med helsestasjon.

I hvilken grad samarbeider kommunale instanser med tjenesteapparatet utenfor kommunen?

- Kommunen samarbeider i svært stor grad med tjeneste/hjelpeapparat utenfor kommunen.

Steg 6: God helse

Forebygging

Hvordan legger kommunen til rette for at alle barn kan leke og ferdes trygt mellom hjem, skole- og fritidsaktiviteter?

- I kommuneplanens samfunnsdel er det slått fast at framtidens utvikling skal ha fokus på barn og ungdom. Gjennom "Barnebyen Finnsnes" er det vedtatt å utvikle et kvalitativt og verdifullt uterom som kan komme hele befolkningen til gode. Finnsnes sentrum og Silsand skal være prosjektets utgangspunkt og kjerneområde. Her skal forskjellige leke- og aktivitetslommer knyttes sammen med gangkorridorer som skal bygges ut eller kompletteres og trafikksikres. Første trinn skal stå ferdig ved utgangen av oktober 2009.
- Det er flere elever enn nødvendig som i dag er avhengige av skolebuss for å komme til og fra skolen p.g.a. manglende gang- og sykkelstier. Det samme når de skal til og fra fritidsaktiviteter. For mange av disse veistrekingene ligger ansvaret for bygging på fylkeskommunen/veivesenet.
- Lenvik kommune er dessverre blant de dårligste i landet når det gjelder gang- og sykkelstier, men har gjort mye de siste årene. Det er utredet mange planer, men det har så langt manglet økonomi til gjennomføring. Det er ellers utarbeidet en kommunal trafikksikkerhetsplan som er ute på høring og hvor det skal gjennomføres en prosess denne høsten.

Hvordan legger kommunen til rette for at alle barn kan være fysisk aktive ut fra sine egne forutsetninger?

- Det er mye fokus på fysisk aktivitet og ernæring i skolene og kommunen gir aktivitetstilskudd til lag og foreninger for at man skal kunne gi gode tilbud til barn og unge. Her kan det også vises til samarbeidet i forhold til aktivitetstilbud for grupper som ofte faller utenfor (steg 2, spørsmål 3).
- Lenvik kommune har ansatt folkehelsekoordinator.
- Gratis treningstimer for barn i våre haller.
- Tiltaket "Åpen hall", som er et samarbeid mellom idrettslag og kommunen.

Hvordan arbeider kommunen med tilrettelegging og tiltak som fremmer et godt kosthold og forebygger bruk av tobakk og rusmidler blant barn og unge?

- For å fremme godt kosthold gir skolene tilbud om frukt og grønnsaker. Dessverre gjelder dette bare ungdomsskoler og kombinerte barne- og ungdomsskoler. De rene barneskolene har ikke samme tilbud, men mange av dem gir, riktignok et noe begrenset, tilbud likevel.
- Alle skolene viser til at de følger læreplanene i de ulike fagene når det gjelder kosthold. Tre skoler rapporterer om egne kantineordninger, fra en og opp til 5 dager i uken. En skole rapporterer om en del skolelunsjer gjennom året, og en annen om såkalte matpakkeuker.

SJUMILSSTEGET

FYLKESMANNEN I TROMS

LENVIK KOMMUNE

- Når det gjelder barnehagene, rapporterer de at alle har daglig matservering og noen av dem gir også varm lunsj.
- Når det gjelder forebygging i forhold til tobakk og rusmidler melder alle skolene at de følger læreplanene. To skoler melder om tverrfaglige tiltak/prosjekt i tillegg. M.h.t. deltakelse i FRI-programmet, så omfatter det 14 av kommunens 27 ungdomsskoleklasser.

I hvilken grad sikres at kommunenes rusmiddelpolitikk også omfatter tiltak som retter seg mot barn?

- Det er utarbeidet en rusmiddelpolitisk handlingsplan som er ute på høring. Her anbefales et skoleprogram som heter "Unge og rus", og etablering av "jentesnakk-grupper".

Tjenester

Har kommunen helsestasjons- og skolehelsetjeneste med tilstrekkelig kapasitet, herunder helsestasjon for ungdom?

- Det er ikke god nok kapasitet når det gjelder helsesøstertjeneste i skolene. 2 timer en dag i uken på hver skole oppfyller nok kravene i forhold til tidligere tiders behov, men man kjenner i dag på at man burde hatt mer tid. Vakante stillinger gjør det også vanskeligere å opprettholde det tilbudet man har. Men man har opprettholdt tilbud om helsestasjon for ungdom, både på helsesøsterkontoret og på Ungdommens Hus og anser det som tilstrekkelig foreløpig. Totalt oppsøker 50 – 100 barn og unge helsesøstertjenesten ukentlig.

Har kommunens øvrige helsetjenester tilstrekkelig kapasitet til å gi barn og unge et godt tilbud?

- Kommunen har etablert et tverrfaglig psykiatriteam med kommunelege, barnevern, helsesøster, psykiatritjenesten, kulturetaten og PU-tjenesten, men det er pr. i dag ikke noe kommunalt tilbud innen psykiatri for personer under 18 år, så disse blir henvist til BUP (barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk) på Silsand. Man ser imidlertid for seg en egen psykiatritjeneste for barn og unge.

Hvordan sikrer kommunen et reelt tilbud om habilitering og rehabilitering til barn og unge?

- Kommunen har en stilling som koordinator for rehabilitering uten begrensning i forhold til alder. Til stillingen er knyttet et tverrfaglig team som vurderer henvendelser m.h.t. behov for individuell plan. Koordinator oppretter da ansvarsgruppe for den enkelte med en personlig koordinator som sørger for utarbeiding av slik plan som skal koordinere bistand i forhold til brukerens behov. PU-tjenesten deltar i opplæring hos ulike instanser og deltar i opptreningsopplegg for de barna man yter tjenester til.

Hvordan sikrer kommunen at arbeidet med psykisk helse for barn og unge videreføres etter at "Opptrappingsplan for psykisk helse" er avsluttet?

- Det foreligger ikke konkrete tiltak for å sikre videreføring av arbeidet med psykisk helse for barn og unge. Man ser at det vil være behov for tverrfaglig samarbeid. Psykiatritjenesten selv ser et klart behov for et pålagt samarbeid med andre tjenester som barnevern, helsesøster, familievern osv. for å få bedre oversikt, og øremerkete stillinger for barn og unge

Steg 7: God utdanning

Hvilket system har kommunen for å vurdere og fange opp barn og unge som trenger ekstra oppfølging i barnehage og skole?

- Kommunen har eget team som innhenter opplysninger om barn i førskolealder med særskilte behov (barnevern, helsesøster, skolefaglig og barnehagefaglig rådgiver).
- Alle skolene har egne ressursteam som samarbeider og har jevnlig møter med PP-tjenesten for å fange opp behov som oppstår/ender seg over tid. Dessuten er det et leksehjelpstilbud

SJUMILSSTEGET

FYLKESMANNEN I TROMS

LENVIK KOMMUNE

for flyktninge- og asylsøkerbarn i kirka på Finnsnes som er støttet av kommunen gjennom barnevernet.

- Kommunen har etablert et alternativt skoletilbud for ungdomsskoleelever under navnet "Støa". Dette er spesielt beregnet på elever som sliter med å tilpasse seg det tradisjonelle skoletilbudet, og som gjennom "Støa" får opplæring knyttet til en større grad av praktisk aktivitet.
- I tillegg har en av skolene i kommunen et tilbud med utgangspunkt i "Inn på tunet"-prosjektet. I likhet med "Støa" innebærer det at undervisninga er nært knyttet til praktisk arbeid, i dette tilfellet arbeid på en gård.

Har alle kommunens skoler handlingsplan mot mobbing?

- Alle skolene i kommunen har handlingsplaner mot mobbing.

Deltar kommunens skoler i opplæringsprogram tilknyttet psykisk helse?

- Tre av åtte skoler med ungdomstrinn melder om deltakelse i "Alle har en psykisk helse", mens en fjerde skole melder at de planlegger å komme i gang denne høsten. Ingen av skolene med barnetrinn deltar i noe program, men en av dem satser på å komme i gang med "Zippys venner" i høst.
- Det er gitt klare oppfordringer til alle skoler om å melde seg på kurs og ta programmene i bruk.

Sikrer kommunen at alle foreldre som ønsker, får barnehageplass for barna sine?

- Alle med rett til barnehageplass får det dersom de ønsker det. Barn som bor i asylmottaket har ingen slik rett, men de får plass så langt det er ledig kapasitet og kommunen har også reservert noen plasser til denne gruppa.

Hvilke planer har kommunen for å håndtere krisesituasjoner i barnehager og skoler?

- Alle skoler og barnehager har egne planer for krisehåndtering. I tillegg har kommunen kjøpt inn til alle skolene et profesjonelt system for krisehåndtering.

Har kommunene en bevisst satsing for å sikre at elevene fullfører videregående opplæring?

- Kommunen har pr. i dag ikke noe man kan kalle ei helhetlig satsing for å sikre at elevene fullfører videregående opplæring. Imidlertid har man i år, i samarbeid med Barnebyen, Ungt Entreprenørskap og AMFI Finnsnes, opprettet en arena for elev- og ungdomsbedrifter i Midt-Troms. Elevene får vist fram sine bedrifter og får en direkte link til det lokale næringslivet som kan være med å skape muligheter for samhandling for å hindre frafall i de videregående skolene.

Oppsummering

Siden ideen om "Barnebyen Finnsnes" ble lansert, er det igangsatt mange positive tiltak for barn og unge i Lenvik kommune, både fra det offentlige og fra frivillige lag og foreninger. Da utspillet om "Sjumilssteget" kom, var det derfor helt naturlig for kommunen å søke om å få bli pilotkommune og sette i gang et prosjekt for å ta tak i de utfordringer som ligger i Sjumilssteget. Kontorfellesskapet med Barnebyen, UKM, Unik i Lenvik, Utekontakten og Festivalkoordinatoren er veldig bra med tanke på å utvikle tiltak til beste for barn og unge. Det gir veldig gode muligheter for samordning og samhandling.

Når det gjelder spørsmålene som er knyttet til de sju stegene i Sjumilssteget er inntrykket mitt så langt at de enkelte tjenestetilbudene holder jevnt god standard, men vi kan og må bli bedre på systemer for kvalitetssikring og tverrfaglig samhandling. For barn og unge med sammensatte hjelpebehov er det kanskje til og med slik at de enkelte tjenestetilbud som man er avhengige av hver

SJUMILSSTEGET

FYLKESMANNEN I TROMS

LENVIK KOMMUNE

for seg er bra, men dårlig eller mangelfull samhandling gjør at tilbudet totalt sett ikke blir godt nok. Utvikling av et overordnet system for tverrfaglig samhandling, forankret i ledelsen både politisk og administrativt, blir derfor en sentral oppgave å ta tak i.

Til slutt er det på sin plass å ta med de utfordringene som er knyttet til at kommunen har bosatt mange flyktninger, samt at man er vertskap for et asylmottak som har en egen avdeling for enslige mindreårige. Det stiller store krav både med hensyn til skoletilbud og andre tilbud med tanke på ei god integrering i lokalsamfunnet, noe som vil kreve stort fokus fra kommunens side. Et godt system for tverrfaglig samhandling vil bety mye for denne gruppa.